

Gierslöv Byblad

Nr. 3 2019



“Om du tror att du är för liten för att göra skillnad,
försök sov med en mygga.”

Citat av Dalai Lama

Eftermiddagsgruppen

Startar höstsåsongen den 10 september och träffas tisdagar udda veckor kl. 14.00 – 16.00 Kulturhuset.

För program och information kontakta:
Rolf Stridsberg 073 – 964 17 80



Hatha yoga

Startar 3 oktober och träffas torsdagar kl.19.00 i Kulturhuset.

Under ledning av Linda Wolski.

Pris: 400:/person för medlem.

500:- för icke medlem, då ingår medlemskap.

För information:

Mariel Andersson 070 – 350 80 79

Ett samarbete med Studieförbundet/Vuxenskolan

Surströmmingsafton

Den 28 september kl.18.00 är ni välkomna till Kulturhuset för att prova surströmming med traditionella tillbehör

Pris:120:-/ pers.

Starkare drycker medtages själv.

Anmälan till

Lennart Kristensson

Tel. 0705 – 12 08 11

Mail. lennart@torparen.se

Anmälan senast den 20 september

Pubafton

Den 25 oktober kl. 19.00.

Välkomnar vi alla medlemmar till en

Pubafton i Kulturhuset.

Höstpyssel

Den 26 oktober kl.10.00 – 13.00.

Välkomnar vi alla barn till att pyssla med oss.

Anmälan till:

Mette: 0723 – 01 57 95

E-post: byalaget@gardslov.se

Kallelse till Årsmöte

Den 23 november kl.17.00.

i Kulturhuset ingen anmälan.

Årsfest

Den den 23 november kl.18.00.

Pris: 140:-/pers

Anmälan senast 13/11 till:

Lennart Kristensson

Tel. 0705 – 12 08 11

Mail. lennart@torparen.se

Vi reser Julgranen

Den 30 november kl.09.00 träffas vi på torget i Gärdslöv och hjälps åt att resa julgranen.

Vi säljer grillad korv och bjuder på glögg med pepparkakor i Kulturhuset.

Julpyssel

Den 30 november kl.10.00 – 13.00

Välkomnar vi alla barn till Kulturhuset för att pyssla.

För information:

Mette: 0723- 01 57 95

E-post: byalaget@gardslov.se



Enklare Julbord

Den 7 december kl.15.00

Träffas vi på Börringe Bygdegård för att äta ett enklare julbord med lotteri & underhållning.

Pris: 180:- inkl. dryck: lättöl/julmust.

Starkare drycker finns att köpa.

Barn under 12 år och nedåt 100:-/person.

Medhavd sprit ej tillåten.

Först till kvarn gäller.

Anmälan oss tillhanda senast den 26/11.

Bindande anmälan till:

Lennart Kristensson

Tel: 0705 – 12 08 11

E-Post: lennart@torparen.se



Lucia i Gärdslövs kyrka

Den 13 december kl.19.00 bjuds vi på traditionellt luciafirande med Trelleborgs Lucia i Gärdslövs kyrka & vår kantor Peter Svensson.

Vi avslutar med kaffe och hembakta lussebullar.

Ett samarbete med Anderslövs församling



www.gardslov.se

Vid anmälan till våra aktiviteter är det först till kvarn som gäller.
Anmäl eventuella allergier vid anmälan till aktiviteten.

Motioner till årsmötet skall vara styrelsen tillhanda senast den 22 oktober.

Det går bra att betala med Swish 123 690 55 33.

Kan göras i förskott men tänk på att märk inbetalningen med vilken aktivitet ni betalar för.

Wilhelm Holmberg-Jönsson

Vem var då Wilhelm Holmberg-Jönsson som tydligen kallades 'Holmen' ombord?

Wilhelm var ett av sex barn som föddes som nr. 4 i barnskaran, den 26 augusti 1875. Att år och datum stämmer bekräftas av eldaren Johanssons dagbok där han nämner 'Holmens' 28e födelsedag som avfirades med en extra kopp kaffe den 26 augusti 1903, mitt i polarvintern på Paulet-ön i deras stenhydda.

Övriga syskon, alla födda i Gärdslöv, var 4 bröder; två äldre (Carl f. 1863, lokförare d. 1938 Säfte & Hans f. 1870, yrke?, d. ?) och två yngre (August f. 1879, d. 1884 Gärdslöv & Magnus f. 1882, skomakare, d. 1968 Genarp) samt en äldre syster (Karin f. 1867 lärarinna, d. 1934 Billesholm).

Föräldrarna var Jöns Hansson född 1832 i Gärdslöv, död 1904.05.14. Han omnämns som 'jordarbetare' och 'åbo'. Hustrun var Augusta född Gottschewsky 1844 i Dallund, Fyn, Danmark, död 1921.06.02. Det gårdsnamn som familjen kopplas till är Allarp (folkr. 1880) och Toreberg (folkr. 1890), Gärdslöv, gårdsnamn vilka placeras på Näsbyholms ägor, den förra söder och den senare norr om den nuvarande vägen Malmö-Ystad.

Tydligen lämnade Wilhelm Jönsson som 18 åring Gärdslöv och drog 1893 först till Göteborg och sedan vidare till Uddevalla, sannolikt med en förhoppning att finna arbete som sjöman. Han finns inskriven i Uddevalla Sjömanshus den 2 juni 1894 som eldare. År 1894 seglade han på ångaren *HJALMAR* och år 1898 på ångaren *GÖTEBORG*. Han finns noterade på åtskilliga kontrakt tiden 1894-1904, dock utan det gått att finna namnen på fartygen. Av- och påmönstring är noterade i sjömanshuset liggare och omfattar ett flertal svenska hamnar, Karlshamn, Strömstad, Trelleborg, Kristianstad, Stockholm och ofta i Göteborg. Vid ett tillfälle avmönstrar han i Blyth, då stor engelsk hamn för utskeppning av Cardiff-kol.

Av någon anledning tog han tydligen namnet Holmberg-Jönsson då han är inskriven med detta namn i sjömanshusets liggare. Kan det tagna namnet 'Holmberg' ha någon koppling till hans hembygd i Gärdslöv? Även andra av den svenska besättningen ombord *ANTARCTIC*, t.ex. 3e styrman Axel Reinhold Petterson hade gjort likaledes och bytt sitt efternamn till 'Reinholdz' när han avlagt styrmansexamen i Kalmar. Namnändringslagen kom först en bit in på 1900-talet och innan dess var det enkelt att byta efternamn.

Wilhelm återvänder enligt arkivuppgifter till Gärdslov år 1897 men fortsätter att segla på sjön. Han återvänder igen till Göteborg 18 April 1901, lagom för att vara på plats till sitt stora äventyr bland isar och pingviner. En källa talar om att han perioden 1897-1901 eventuellt arbetade på ett varv i Malmö, vilket då borde vara Kockums. Samtidigt gjorde han flera kontrakt som eldare. Samma källa antyder att han eventuellt även tog sig till USA men om han hade ambitionen att emigrera är inte klarlagt. Tydligt fanns det släktingar, en kusin, då hans fars syster (Kerstina Hansdotter hade en son (Anders Wilhelm Ahlgren) som utvandrade till Amerika år 1891. Det finns inga bevis att Wilhelm Holmberg-Jönsson verkligen gjorde resan över Atlanten.

Vad Wilhelm gjorde åren efter sitt äventyr i Antarktis är fortfarande höljt i dunkel. I sjömanshusets liggare finns ett kontrakt noterat, 'Gbg. fr. 28/3, af 22/8 04'. Därefter finns inget mer om att han fortsatte till sjöss. Han var då bosatt i Göteborg och var vid sin tidiga bortgång redan den 12 juni 1907 (Gbg domkyrko) i varje fall gift, 1905.05.16 med Hilma Christina Olsson (f. 1880.12.13, Röra, Orust). Hon finns i folkräkning 1900 boendes i Göteborg och arbetade som piga. Inga barn är kända. Hustrun gifte om sig men avled redan 1909.

Man kan spekulera om Holmberg-Jönssons tidiga död kan vara förknippad med hans långvariga period av ohälsa på Paulet-ön mars-maj 1903, samtidigt med Wenersgaard som aldrig lämnade Antarktis. Så verkar inte vara fallet. Han dog av utvidgad aorta som sannolikt sprack, vilket ledde till omedelbar död. Av dödsattesten verkar det som att han dog på Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg.

Wilhelm Holmberg Jönsson var vid sin bortgång fortfarande en ung man knappt 32 år gammal.

Tre skåningar i Antarktis 1902

Att Wilhelm sannolikt var övertygad att han var den enda skåningen i Antarktis är nog sannolikt. Om läsaren drar sig till minnes var Nordenskjölds expedition åren 1901-04 en av flera som utforskade Antarktis. Den brittiska *DISCOVERY* expeditionen hade sin bas i Rosshavet och den tyska *GAUSS* expeditionen i det som numera går under namnet Dronning Mauds Land.

Den tyska expeditionen gjorde ett kort stopp i Cape Town, för att fylla förråd med färsk mat och kol innan de seglade söder ut till Antarktis. Drygalski och kapten var missnöjda med några av de tyska besättningsmännen som där fick lämna fartyget. Tre svenskar, varav två '*skåningar*', fanns på plats i Cape Town och lyckades påmönstra ombord.

Den ena var Carl Lennart Reuterskjöld född i Torrlösa, Malmö 1882 (d. 1950) och senare sjökaptten, vidare till hamnkaptten i Oxelösund och som slutligen etablerade sig som verkst. dir. i Göteborgs hamnarbetarkontor och från 1935 ledamot i stadsfullmäktige och åtskilliga av stadens styrelser.

Den andre var Curt Stiernblad, född i Malmö Sankt Petri Malmöhus län 1882 (d. 1958) men slutade som ägare av fideikommiss Stora Markie som han då som den äldste manliga i ledet, brorson till den förre ägaren, tog över godset år 1926. Båda var tydligen äventyrare av format och fortsatte sina ungdomliga färder innan de blev stadgade män. Framförallt Curt Stiernblad ägnade åren 1902-1919 till att utforska Sydamerika. Han lyckades även återvända till farvatten kring Antarktis då han åren 1917-18 medverkade som meteorolog på den argentinska polarstationen Orcada, Laurie Island i ögruppen Syd-Orkney-öarna.

Wilhelm Holmberg-Jönsson hade ingen vetskap att om han faktiskt var en av tre skåningar i Antarktis, när han satt där i stenhyddan och drömde om en toddy väl hemma i första svenska hamn. Vad han tänkte på i sin svårigheter på Paulet-ön får vi aldrig veta. Men varken Johansson eller Schönback ger uttryck till desperation i sina dagböcker, varken ombord i stormar som nästan sänkte fartyget, ute på isen eller under den långa vintern i stenhyddan. Andra besättningsmän som senare uttalar sig, berättar om den otroliga sammanhållning och den envisa inställningen att man snart skulle vara tillbaka hemma. 'Holmens' kollega, eldaren Johansson, skildras av flertalet som den obotliga optimisten, fullständigt övertyg att man snart skulle sitta i Slottsskogen på en parbänk och dricka en pilsner. Han fick rätt.

Wilhelm Holmberg Jönsson var en besättningsmännen som fick en kort episod med att bidra till utforskandet av den sista kontinenten och dessutom att stå i strålkastarljuset efter en äventyrlig färd med ett lyckligt slut för nästan samtliga, förutom den unge norske matrosen Wennergaard. Inget tyder på att Wilhelms hårt vunna erfarenheter nere i kölden var någon tillgång i hans fortsatta kort liv. Han fortsatte som eldare.

Utan manskapets enastående insatser, som bidrog till expeditionen kunde genomföras och slutligen kunde räknas som betydande i Antarktis utforskandet kring sekelskiftet 1800/1900. Numera övervintrar under helt andra förutsättningar, drygt minst 3000 forskare och personal på kontinenten och sommartid besöks Antarktis dessutom av 10 000-tals 'turister'. Fortfarande återstår åtskilliga luckor kring Wilhelms liv, både före och efter expedition men vi får i nuläget stanna med vad som framkommit. Är det någon i Gärdslöv som kan bidra med mera uppgifter så är författaren tacksam om ni kontaktar mig. Nog hann han med EN spännande och på alla sätt nästan osannolik resa fyllde med äventyr som få någonsin upplever.



Författaren vid stenhyddan på Pauletön (foto förf.)

Mer att läsa om expeditionen:

Andersson J. G. 1933. *Kineser och pingviner. En naturforskares minnen från jordens fyra hörn.*

Andersson J. G. 1944. *Antarctic - stolt har hon levat, stolt skall hon dö.*

Duse, S. A. 1905. *Bland pingviner och sälar: Minnen från Svenska sydpolarexpeditionen 1901–1903.*

Nordenskjöld, G. 1990. *Framåt. En bok om Otto Nordenskjöld.*

Nordenskjöld O. m.fl. 1904. *Antarctic, Två år bland Sydpolens isar.*

Foton där ej källa anges i artikeln är hämtade från olika websidor.

Ett stort tack till vetenskapsjournalisten Mats Carlsson-Lenart, Sköndal och Anders Larsson, Göteborgs Universitetsbibliotek samt Jan Hermansson, Sveriges Sjömanshusmuseum, Uddevalla som bidragit med uppgifter och gav mig tips bland alla svåråtkomliga arkivuppgifter kring Wilhelm Holmberg-Jönsson. Dessutom Lars Johansson, Kullavik samt Ingela Forsell, Göteborg som givit mig möjlighet att läsa besättningsmännen Carl Johanssons och Gustaf Schönbäcks högst personliga dagböcker kring vistelsen i Antarktis.

Magnus Forsberg

Åskloster 2018-03-19

Västerängsvägen 12

432 96 Åskloster

forsberg.mgf@telia.com

Slätter på Modeshögsängar



Även i år genomförde vi en slätter på Modeshögsängar och som alltid med mästare Harald Persson i spetsen. I år fick vi även besök av Rune Stenholm Jakobsen oss som är landskapsvårdare och biolog som har stor kunskap och ett starkt intresse för detta hantverk. Även han undervisade oss i hur att slå med lie och visade oss hur man knackar en lie. Det bjöds på korv med bröd och hästridning till närmare hundra besökare denna söndag.



Rune Stenholm Jakobsen



Knackestation



Torp-Tum och Torp-Sparre med kusken Sigvard Gustavsson bak.

YFAB

FÖNSTERHANTVERK

25 år
i branschen!

SNICKERI

LINOLJEMÅLNING

GLASMÄSTERI

SMÅBYGGNATIONER

Mats 0709-70 66 07

mats@ystadfönsterhantverk.se

Skall ni renovera varför inte prova ett företag i bygden !

Ystad Fönsterhantverk i Klagstorp

Klagstorps Stationsväg 4

231 97 Klagstorp



Fönsterrenovering, måleri, fönster- och dörrsnickeri.



Alla slags uppdrag är välkomna!



www.ystadfönsterhantverk.se